

ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ МІСЬКОЇ МЕРЕЖІ РЕСТОРАННОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСТА ДНІПРОПЕТРОВСЬКА

Сфера послуг – важлива складова сучасного суспільства, що являє собою сукупність галузей (чи видів економічної діяльності), які виробляють послуги. В принципі послугами можна вважати будь-яку економічну діяльність, окрім виробництва товарів. До цієї сфери входить весь перелік послуг матеріальних і нематеріальних, які потрібні населенню та суспільству для нормальної життєдіяльності, а також для задоволення потреб кожної людини [8]. Тож суспільна сфера й сфера послуг одна без одної існувати не можуть.

Ресторанне господарство, або господарство громадського харчування, є однією з головних складових сфери обслуговування, а отже, і однією із складових суспільно-географічного середовища великого урбанізованого центру, яким є місто Дніпропетровськ. Тож ця галузь суспільної ланки повинна бути аналізована методами географічної науки з метою висвітлення ролі та зв'язку географії із ресторанним господарством, територіального аналізу розміщення закладів громадського харчування й забезпечення населення великого урбанізованого центру послугами цих закладів тощо.

Звісно, що заклади громадського харчування, зокрема, ресторани, кафе, бари, здійснюють свою діяльність у часі і просторі. Як і більшості інших соціально-економічних процесів, для них властивий певний гео економічний простір, параметри якого тісно пов'язані з особливостями сфери громадського обслуговування, сфери послуг в широкому розумінні. За станом на 01.01.2006 р. в м. Дніпропетровську нараховувалося 287 ресторанів, кафе і барів з найвищим, високим та середнім рівнями сервісу [4, 5]. Тобто, можна говорити про наявну територіальну систему ресторанного обслуговування населення, яка потребує свого дослідження з точки зору просторової її організації. Важливість вивчення територіального аспекту розміщення закладів громадського харчування в м. Дніпропетровську, зокрема з метою пошуку додаткових

резервів економічної ефективності їх діяльності, підвищує актуальність географічних досліджень цієї сфери.

Громадське харчування (ГХ) – це сфера виробничо-торгівельної діяльності, в якій виробляють і продають вироби власного виробництва та покупні товари, як правило, призначені для споживання на місці, з організацією розважальної програми або без неї [3]. *Заклад громадського харчування (ЗГХ)* – це організаційно-структурна статистична одиниця у сфері громадського харчування, яка виробляє і продає кулінарну продукцію. ЗГХ може розміщатися в окремому капітальному будинку або у спеціально обладнаному для продажу їжі приміщенні, або в вагонах залізничного, салонах авіаційного, автомобільного, а також водного пасажирського транспорту [6, 7].

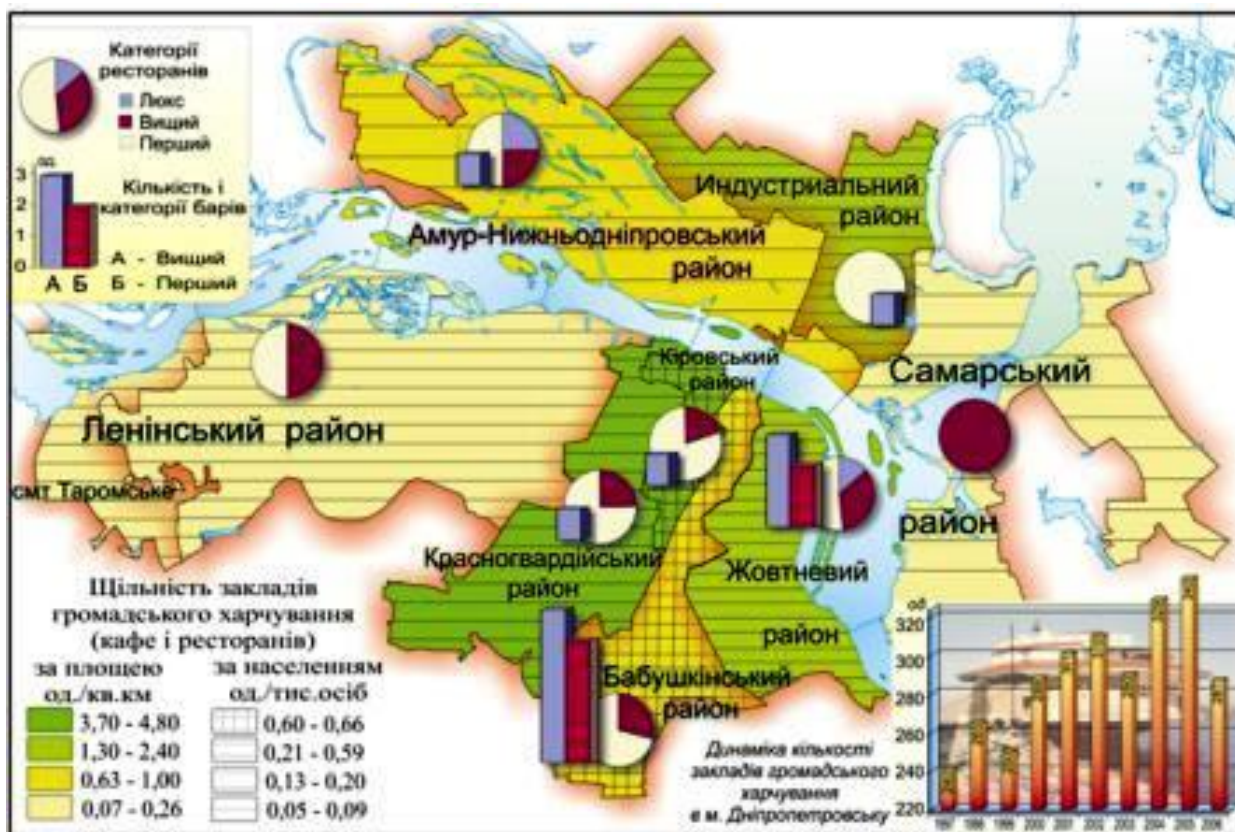
Заклади (підприємства) ГХ розподіляються за типами (особливості асортименту реалізованої продукції) та класами (зовнішній вигляд й оформлення інтер'єру приміщень, оснащеність обладнанням, меблями, посудом, інвентарем і кваліфікованість персоналу) [1]. Ресторани і бари за матеріально-технічним оснащенням, рівнем обслуговування, а також номенклатурою наданих послуг, розподіляються на класи „люкс”, „вищий” та „перший”. Кафе, їдальні, закусочні та буфети на класи не поділяються [1, 2]. Головні задачі, що постають перед закладами ГХ міста – це харчування, організація відпочинку, розважання населення, а також пізнавальна функція (ресторани-музеї або музей чи зоопарк на території ресторанного комплексу).

За даними Управління громадського харчування м. Дніпропетровська [4, 5] на 1 січня 2006 р. нараховувалося 70 ресторанів (з яких 4 – класу люкс, 20 – вищого та 46 – першого); 20 барів (6 – вищого класу, 14 – першого); 187 кафе.

Актуальним є питання територіального розподілу закладів громадського харчування по адміністративних районах м. Дніпропетровська (рис.1).

Перше місце за кількістю закладів розділяють Жовтневий та Бабушкінський райони – на їх території знаходиться більша частина усіх закладів громадського харчування м. Дніпропетровська (52,6%). Загалом

ресторани і бари займають ті частини районів, які є найближчими до головних проспектів, готелів, парків, тобто центральну частину міста.

Рис.1 – Основні просторово-територіальні характеристики забезпеченості закладами ГХ адміністративних районів м. Дніпропетровська

Друге місце по забезпеченості даними закладами займає Кіровський район, що має не велику територію, але так само більша частина відповідних закладів ГХ розташовуються на центрально-міських вулицях. Інші території цих районів – це віддалені житлові масиви, у яких мережа закладів ГХ доволі розріджена. Решта районів міста значно відстають за показниками забезпеченості закладами сфери послуг ГХ як за абсолютною їхньою кількістю, так й за відносними показниками щільності за площею території та чисельністю населення. Найбільше відстає від усіх районів Самарський, тому що має велику площу (більшу частину якої займають промислові зони або пустирі), є сильно віддаленим від центральних районів міста, характерна відносно невелика кількість житлових масивів тощо. Аналогічна ситуація й по Ленінському та Індустріальному районах. Отже головними факторами, які знижують кількість закладів ГХ по території міста, є віддаленість від центральної частини,

соціально-економічний (матеріальний) склад населення, а також наявність великих промислових підприємств, що займають велику площу.

У результаті аналізу забезпеченості території м. Дніпропетровська закладами ГХ можна виділити наступні фактори, що впливають на їх розміщення:

1) у центральних районах міста спостерігається лінійна система розміщення закладів ГХ, тобто характерна прив'язаність до центральних вулиць, що пояснюється їхньою орієнтованістю на конкретні соціальні групи населення (тому що у центрі, як правило, цінова політика значно відрізняється від віддалених районів у бік збільшення вартості послуг);

2) для віддалених адміністративних районів характерна прив'язаність закладів ГХ до житлових масивів, тобто мають крапковий характер розміщення з орієнтацією на широкий спектр категорій населення – тут представлені заклади, які мають доступні для більшості населення ціни на послуги;

3) віддалені від центральної частини міста райони займають перше місце за кількістю комплексних закладів, розташованих "на природі" та які мають статус „люкс класу” – це ресторани комплекси з високим сервісом та високою ціновою категорією, які знаходяться лише у двох районах міста: АНД („Робін Гуд”) та Жовтневому („Бартоломео”, „Хутір”). Заклади вищого та першого класів охоплюють усі адміністративні райони тому як мають більш приємні для більшості населення ціни.

Перелік посилань:

1. Колесниченко Т.А. Классификация ресторанов // Ресторанная жизнь. – 2002. – № 3.
2. Локтєв С.М. Ресторанна діяльність. – К.: ВД "Професіонал", 2005.
3. Петрова Е.В. Сфера обслуговування Днепропетровска. – Д., 2005.
4. Перечень ресторанов и баров г. Днепропетровска / Сост. И.Н. Золотухова. – Материалы управления общественного питания и торговли. – Д., 2006.
5. Перечень кафе г. Днепропетровска / Сост. П.А. Безрук. – Материалы управления общественного питания и торговли. – Д., 2006.
6. Покровская О.И. Ресторан XXI века // Ресторанная жизнь. – 2005. – № 8.
7. Рудужин Ю.А. Введение в ресторанный бизнес. – Х.: Харьковиздат, 1998.
8. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії. – О.: Астропринт, 2001.

НАДРУКОВАНО:

Афанасьєв О.Є. **Географічний аналіз міської мережі ресторанного обслуговування міста Дніпропетровська** // Регіональні географічні дослідження України та суміжних територій. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – С. 85–87.